

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 4–5 mars 2024

Måndagen den 4 mars - Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Se bifogad preliminär dagordning.

2. (ev.) Godkännande av A-punkter

- a) Icke lagstiftande verksamhet
- b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktlista.

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

3. Det övergripande läget i Schengenområdet: Schengenbarometern

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: En återkommande punkt på Schengenrådets dagordning är den om det samlade tillståndet i Schengen.

Kommissionen väntas presentera Schengenbarometern. Syftet med barometern är att ge en ögonblicksbild över läget i Schengenområdet. Under ett år tas tre barometrar fram till Schengenråden förutom till rådet i juni, då tas en större mer omfattande Schengenrapport fram av kommissionen.

Årets första Schengenbarometer redogör bland annat för reseströmmar in och ut ur Schengenområdet; både reguljära och irreguljära passager, utvecklingen avseende asylansökningar, och aktuella utmaningar och potentiella risker och sårbarheter.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar presentationen av en uppdaterad Schengenbarometer.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 22 februari 2022, 2 juni 2022, 4 oktober 2022, 1 december 2022, 23 februari 2023 och 1 juni 2023 och 30 november 2023. Samråd med EU-nämnden den 25 februari 2022, 3 juni 2022, 7 oktober 2022, 2 december 2022, 3 mars 2023, 2 juni 2023, 13 oktober 2023, 1 december 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning.

Faktapromemoria: -

4. Förordningen om den europeiska gräns- och kustbevakningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Enligt Frontexförordningen ((EU) 2019/1896) ska kommissionen vart fjärde år utvärdera förordningen och senast i slutet av 2023 göra en översyn av byråns stående styrka. Kommissionen presenterade utvärderingen tillsammans med förslag på åtgärder den 5 februari 2024.

I utvärderingsrapporten konstaterar kommissionen att Frontexförordningen är relevant för att möta nuvarande och framtida utmaningar och att det därför inte finns något omedelbart behov av ändringar i förordningen. Kommissionen framhåller att nuvarande förordning inte kommer att vara fullt genomförd förrän år 2027, men har identifierat ett antal områden där åtgärder bör vidtas för att Frontex ska fungera mer effektivt. De handlar bland annat om byråns interna styrning och representation av myndigheter med ansvar för återvändande i byråns styrelse. Ett annat område som lyfts fram i utvärderingen rör grundläggande rättigheter, där det arbete som gjorts sedan 2021 bedöms ha stärkt skyddet av de grundläggande rättigheterna men där frågor kvarstår om huruvida byrån kan hållas ansvarig för enskilda medlemsstaters agerande i samband med gemensamma aktiviteter. Samarbetet mellan medlemsstaterna och Frontex vid utstationeringar föreslås stärkas ytterligare för att lösa praktiska problem som brist på vissa personalkategorier och teknisk utrustning. Utvärderingen pekar även på ett behov av att stärka samarbetet mellan byrån, medlemsstaterna och kommissionen.

Översynen av den stående styrkan visar enligt kommissionen inte på något behov av att revidera den stående styrkans storlek. Föränderliga migrationstrender ställer krav på flexibilitet för medlemsstaternas bidrag och justeringar kan behöva göras av den stående styrkans sammansättning fram till 2027, då styrkan ska vara fullt utvecklad. Översynen pekar på att en bättre nationell balans behövs bland den personal som anställs direkt av Frontex. Vidare ska endast en begränsad del av styrkan placeras vid byråns huvudkontor och huvuddelen av styrkan ska användas vid EU:s yttre gräns. Kommissionen identifierar också ett antal praktiska och administrativa hinder som behöver undanröjas för att de utstationerade ska kunna fungera

fullt ut i sin roll, bland annat behöver de ges tillgång till relevanta nationella databaser.

Åtgärder för att stärka de områden där behov har identifierats presenteras i en handlingsplan i bilaga till utvärderingen. Som de viktigaste åtgärderna lyfts bland annat att fullt ut implementera byråns nya organisationsstruktur, att ha en strategisk långsiktighet och investering i byråns och medlemsstaternas förmåga, att styrelsen säkerställer en adekvat styrning av återvändandeverksamheten och att den stående styrkan fortsätter att byggas enligt planen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar kommissionens rapport och delar i stort kommissionens analys av förordningens genomförande och av den stående styrkan. Regeringen instämmer i att det i nuläget inte finns något övergripande behov av ändringar i Frontexförordningen och anser att fokus fortsatt bör ligga på genomförandet av det befintliga regelverket.

Vad gäller Frontex stående styrka är regeringen positivt inställd till förslagen om förbättrade operativa förutsättningar, samtidigt som det även fortsatt är viktigt att den stående styrkans numerär och profil är baserad på operativa behov.

Regeringen stödjer kommissionens förslag om fördjupat samarbete mellan EU-byråerna för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet och hantera irreguljär migration, men betonar samtidigt att det måste ske inom ramen för respektive byrås mandat och beslutade ekonomiska ramar. Dubbelarbete ska undvikas. Europol bör förbli EU:s huvudsakliga brottsbekämpande myndighet, vars verksamhet Frontex ska stödja med information från gränskontrollverksamheten.

Regeringen välkomnar förslagen om samarbete med ombudsmannen för de grundläggande rättigheterna samt vikten av att bereda tillgång till operationerna för dennes personal.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Rapporten kommer att diskuteras inom rådets förberedande organ samt i rådet för rättsliga och inrikes frågor.

Faktapromemoria: -

5. Rådets genomförandebeslut om fastställande av en rekommendation om bästa praxis som fastställts under den tematiska utvärderingen av kampen mot olaglig narkotikahandel (Rättslig grund: artikel 23.1 i förordning (EU) 2022/922)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Antagande

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen gör en årlig tematisk utvärdering inom Schengenområdet, som omfattar samtliga Schengenstater. 2023 var temat bekämpning av narkotikahandel i hamnar. Bakgrunden är den ökade mängden narkotika som smugglas in i EU och narkotikahandelns koppling till organiserad brottslighet. Kommissionen har presenterat en utvärderingsrapport med bästa praxis och ett förslag till rådets rekommendationer. Rekommendationerna som antas är inte bindande och identifierar goda exempel från medlemsstaterna vad gäller polissamarbete, skydd av yttre gräns och förvaltning av IT-system för att bekämpa illegal narkotikahandel.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom antagandet av rekommendationerna. Regeringen ser positivt på arbetet med de så kallade tematiska utvärderingarna och möjligheten att ta del av bästa praxis och dela erfarenheter mellan medlemsstaterna. Regeringen framhåller att nationell kompetens bör värnas så att medlemsstaterna har möjlighet att anpassa handlingsplaner och åtgärder till en nationell kontext.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

6. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Interoperabilitetsförordningarna trädde i kraft den 19 juni 2019 och skulle enligt ursprunglig tidsplan varit genomförda vid utgången av år 2023. Den stora komplexiteten i genomförandet, brister hos IT-byrån eu-LISA:s leverantörer och effekterna av covid-19-pandemin har lett till förseningar. RIF-rådet godkände i oktober 2023 kommissionens och eu-LISA:s förslag till ny tidsplan. Slutdatum för genomförandet är nu satt till utgången av 2026.

Arbetet löper enligt den nya tidplanen och det första systemet, in- och utresesystemet EES, väntas kunna driftsättas under hösten 2024. Vid rådsmötet förväntas ministrarna få aktuell information om läget i genomförandet. Sverige följer den övergripande tidplanen.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Återkommande inför RIF-råd, senast vid samråd i EU-nämnden den 13 oktober 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18: FPM41

7. Förebyggande och bekämpning av sexuella övergrepp mot barn

a) Förordningen om ändring av interimsförordning (EU) 2021/1232 om sexuella övergrepp mot barn

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Förordningen (EU) 2021/1232 om ett tillfälligt undantag från direktiv 2002/58/EC, det så kallade Dataskyddsdirektivet, innebär att vissa personuppgifter som rör kommunikation inom nummerberoende kommunikationstjänster fortsatt får behandlas utan hinder av direktivet till och med den 3 augusti 2024. Vid tiden för antagande av den tillfälliga förordningen, i juli 2021, gjordes bedömningen att kommissionens kommande förslag till förordning om bekämpning av sexuellt övergreppsmaterial mot barn på nätet, mer känd som CSAM-förordningen, skulle vara i kraft före augusti 2024 och därmed kunna ersätta de regler som bestämdes genom den tillfälliga förordningen.

Eftersom förhandlingen om CSAM-förordningen inte har slutförts föreslog kommissionen den 30 november 2023 en förlängning av den tillfälliga förordningen från den 3 augusti 2024 till den 3 augusti 2026.

Rådet och Europaparlamentet antog sina respektive positioner i december 2023 och januari 2024. Vid trepartsmöte den 15 februari nåddes en överenskommelse med Europaparlamentet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Efter att Europaparlamentet formellt godkänt överenskommelsen kommer ärendet att tas upp i rådet för slutligt antagande.

Faktapromemoria: 2023/24: FPM:22

- b) Förordningen om fastställande av regler för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen föreslog den 11 maj 2022 en förordning i syfte att förebygga och bekämpa lagring och spridning av sexuellt övergreppsmaterial samt kontakt med barn i sexuella syften

(grooming) i elektroniska kommunikationer och digitala tjänster. Det föreslås därför en skyldighet för tjänsteleverantörer att bedöma, förebygga, minska och rapportera risker för sådant missbruk av deras tjänster. Dessa skyldigheter föreslås vara förenade med möjligheter till administrativa sanktioner.

Vidare föreslås att en så kallad spårningsorder ska kunna riktas mot en kommunikations- eller lagringstjänst om det bedöms föreligga en signifikant och aktuell eller förutsägbar risk för att tjänsten används för spridning eller lagring av övergreppsmaterial och tjänsten inte själv vidtagit åtgärder för att förhindra detta. Spårningsordens syfte är att med tekniska verktyg identifiera förekomst av övergreppsmaterial eller grooming i tjänsten. Spårningsordern beslutas av domstol eller oberoende myndighet. Förslaget innebär en uttrycklig reglering om att förordningen inte ska medföra någon ändring av skyldigheten att respektera de rättigheter, friheter och principer som avses i artikel 6 i EU-fördraget och ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av grundläggande principer som rör yttrande- och informationsfriheten.

Under de pågående förhandlingarna har ett flertal ändringar av kommissionens ursprungliga förslag skett. Bland annat har det förtydligats att spårningsordern ska vara en sista utväg när andra mindre ingripande åtgärder visat sig verkningslösa. Det har också klargjorts att förslaget inte hindrar eller förbjuder användning av helsträckskryptering. Vidare har förhållandet till EU:s generella övervakningsförbud i förordningen om digitala tjänster (förordning (EU) 2022/2065) förtydligats.

Förslaget innebär också att ett nytt europeiskt centrum för att förebygga och motverka sexuella övergrepp mot barn (EU-centret) ska inrättas. Dess uppgifter ska bland annat vara att bidra till genomförandet av förordningen, hantera och distribuera till nationella myndigheter de rapporter som kommer in från leverantörer och att skapa, underhålla och driva databaser med indikatorer på sexuellt övergreppsmaterial som leverantörer kommer att behöva för att kunna uppfylla sina skyldigheter. Centret ska vidare ge stöd till medlemsstaterna och i nära samarbete med dessa och Europol utveckla tekniska och praktiska metoder för att förbättra och förstärka arbetet mot sexuella övergrepp mot barn.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med justitieutskottet den 16 juni 2022 och den 14 september 2023. Information till justitieutskottet den 1 december 2022, 20 april 2023 och den 30 november 2023. Överläggning med konstitutionsutskottet den 15 december 2022 och information till konstitutionsutskottet den 18 april 2023. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022, den 13 oktober 2023 och den 1 december 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2021/22 FPM:99

8. Övriga frågor: Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

9. Migrationens yttre dimension

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Rådet väntas diskutera det pågående arbetet med att fördjupa partnerskapen med prioriterade tredjeländer på migrationsområdet. Det kan innefatta en återblick på vad som har åstadkommit under EU-kommissionens mandatperiod, en uppdatering om den aktuella situationen utmed de främsta migrationsrutterna till EU och förväntningar på det fortsatta arbetet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att EU:s samarbete med ursprungs-, transit- och stora mottagarländer är en central aspekt av

migrationsfrågan. Arbetet ska vara strategiskt och långsiktigt och konkret bidra till att stärka partnerländernas kapacitet att hantera alla aspekter av migration, motverka grundorsaker och drivkrafter till irreguljär migration och tvångsfördrivning samt effektivisera EU:s återvändandearbete. Regeringen framhåller vikten av att minska det totala irreguljära migrationstrycket till EU.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 1 december 2023. Socialförsäkringsutskottet har löpande fått information, senast den 30 november 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Diskussioner om arbetet inom den yttre dimensionen och samarbetet med tredjeländer fortlöper i rådsstrukturen (främst arbetsgruppen för externa migrationsfrågor (EMWP) och den operativa samordningsmekanismen för extern migration (Mocadem)).

Faktapromemoria: 2020/21: FPM19

10. Kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet: säkerhetsaspekter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Vid RIF-rådet planerar det belgiska ordförandeskapet att lämna en lägesrapport om arbetet med att genomföra EU:s färdplan för att bekämpa narkotikahandel och organiserad brottslighet. Färdplanen presenterades i oktober 2023 och innehåller 17 åtgärder inom fyra prioriterade områden; stärka motståndskraften i logistiknaven (bland annat hamnar), avveckla kriminella nätverk, störa affärsmodeller och beslagta brottsvinster, förebyggande åtgärder och internationellt samarbete. Det belgiska ordförandeskapet har pekat ut sex av åtgärderna i färdplanen att prioritera.

En diskussion om färdplanen, i synnerhet kring stärkt säkerhet i hamnarna, hölls även vid det informella RIF-mötet i januari.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 februari 2024 om europeiska hamnalliansen.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2023/24: FPM19

11. Effekterna av konflikten i Mellanöstern och konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina för EU:s inre säkerhet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Situationen i Mellanöstern och dess konsekvenser för EU:s inre säkerhet diskuterades vid RIF-råden i oktober och december 2023. Hamas attack mot Israel och den efterföljande händelseutvecklingen utgör en destabiliserande extern händelse som ökar hotet mot EU:s inre säkerhet och som kan inspirera individer till våldshandlingar i EU. Polarisering, hat och hot, desinformation och antisemitiska handlingar har ökat i många medlemsstater. Omfattningen av våldsbejakande propaganda, terrorisminnehåll och bildmaterial på attacker har växt snabbt online. EU:s *Integrated Political Crisis Response* (IPCR) är aktiverat för att bevaka situationen och koordinera åtgärder. Händelseutvecklingen i onlinemiljön har diskuterats i *EU Internet Forum* (EUIF) som också tagit fram information och stöd till medlemsstaterna i deras arbete att förhindra spridning av våldsbejakande extremism och terrorisminnehåll online.

EU har vidtagit ett antal åtgärder för att hantera risker för den inre säkerheten till följd av Rysslands aggression mot Ukraina. Vid mötet förväntas rådet informeras av kommissionen och berörda EU-myndigheter om de olika åtgärder som vidtagits åtföljt av en diskussion.

EU har en pågående dialog om inre säkerhet med Ukraina som omfattar gränssäkerhet, vapensmuggling, våldsbejakande utländska stridande och övriga säkerhetsrisker. Flera EU-myndigheter, däribland Europol, Frontex och Eurojust, samarbetar med Ukraina. Fokus är på att förhindra spridning av vapen, bevaka de yttre gränserna, övervaka utvecklingen gällande

våldsbejakande utländska stridande som kan utgöra extremist- eller terroristhot, insamling av bevis om krigsförbrytelser, motverka hot mot civilbefolkningen, motverka desinformation, och skydda kritisk infrastruktur.

Med stöd från EU har Ukraina inrättat ett nationellt vapenregister och etablerar en nationell kontaktpunkt för skjutvapen. För att anpassa Ukrainas gränsförvaltning till EU-standard har en strategi för integrerad gränsförvaltning utvecklats tillsammans med experter från EU.

EU har även civila krishanteringsinsatser i både Ukraina och Moldavien inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen ser allvarligt på den aktuella situationen i Mellanöstern och dess konsekvenser för EU:s inre säkerhet. Regeringen betonar vikten av det gemensamma arbetet inom EU för att motverka att bland annat polarisering och spridning av hatiska budskap leder till ökad radikaliserings och konkreta säkerhetshot mot EU:s medborgare.

Regeringen anser att centrala aspekter i arbetet utgörs av att utveckla förmågan att identifiera terroristmaterial online och vidta lämpliga åtgärder för att hindra dess spridning och förebygga radikaliserings, öka EU-medborgarnas motståndskraft mot desinformation, falsk ryktesspridning och konspirationsteorier, intensifierat arbete mot och ökat informationsutbyte genom att till fullo nyttja existerande informationssystem samt genomförande av interoperabilitet mellan EU:s gemensamma gräns- och säkerhetssystem.

Regeringen välkomnar att EU gemensamt vidtar åtgärder som syftar till att hantera de säkerhetshot som uppstår på grund av Rysslands aggression mot Ukraina. Fortsatt militärt och civilt stöd till Ukraina, likväl som stöd till Moldavien, är absolut nödvändigt, inklusive sådana åtgärder på det inre säkerhetsområdet som främjar ländernas EU-närmande. Det är samtidigt viktigt att stödet är koordinerat för att maximera effekten av EU:s åtgärder och undvika duplicering. Vapensmuggling, människohandel och narkotikahandel är exempel på frågor av vikt för den inre säkerheten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 december 2022, 23 februari 2023, 1 juni 2023, 21 september 2023 och 30 november 2023. Samråd med EU-nämnden den 2

december 2022, 3 mars 2023, 2 juni 2023, 22 september 2023, och 1 december 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Frågorna förväntas fortsatt behandlas vid kommande RIF-råd.

Faktapromemoria:

12. Övriga frågor: 24:e högnivåmötet inom ramen för Celacs och EU:s samordnings- och samarbetsmekanism för narkotikafrågor

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Jakob Forssmed

Förslagets innehåll: Vid RIF-rådet planerar det belgiska ordförandeskapet att rapportera från det 24:e högnivåmötet med EU-CELAC samordningsmekanism kring narkotika som hölls i La Paz, Bolivia, den 22 februari 2024.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

Tisdagen den 5 mars - Rättsliga frågor

13. Direktivet om minimiregler för att förhindra smuggling av migranter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: I direktivet föreslås minimiregler för vad som ska utgöra straffbelagda gärningar och påföljder i fråga om människosmugglingsbrott. Direktivet innehåller också regler om vad som ska anses utgöra grov brottslighet, försvårande och förmildrande omständigheter, ansvar för medhjälp och anstiftan, samt ansvar för juridiska personer. Vidare innehåller direktivet även regler om krav på medlemsstaterna att vidta åtgärder för att öka medvetenhet om denna typ av brottslighet. Det uppställs också krav på medlemsstaterna att genomföra utbildningsinsatser för ansvarig myndighetspersonal, att säkerställa resurser och att samla in statistik.

Förslag till svensk ståndpunkt: Arbetet med att bekämpa den organiserade brottsligheten är en av regeringens viktigaste frågor och regeringen välkomnar initiativet för att ytterligare förstärka arbetet med att motverka och bekämpa människosmuggling på europeisk nivå. Det är dock viktigt att medlemsstaterna ges tillräcklig flexibilitet i förhållande till nationella system. Det är viktigt att centrala delar av det svenska rättssystemet inte påverkas på ett negativt sätt, som till exempel grundläggande principer om domstolarnas självständighet, samt att förslaget är förenligt med grundlagarna, inte minst mediegrundlagarna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet den 1 februari 2024.

Fortsatt behandling av ärendet: Förslaget behandlas för närvarande i Rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete (Copen)

Faktapromemoria: 2023/24: FPM30

14. Övriga frågor: Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

15. Kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet: aspekter av det rättsliga samarbetet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Under det svenska EU-ordförandeskapet framhölls vid ett flertal tillfällen betydelsen av rättsligt samarbete i kampen mot den organiserade brottsligheten genom diskussioner på olika nivå. Det spanska ordförandeskapet tog arbetet vidare med särskilt fokus på det rättsliga samarbetet med Latinamerika, bland annat med en lägesrapport vid RIF-rådets möte för justitieministrarna den 20 oktober 2023.

Under det belgiska ordförandeskapet har diskussionerna fortsatt vid bland annat RIF-rådets informella möte för justitieministrarna i januari 2024. Då har fokus varit på att bekämpa narkotikahandel och organiserad brottslighet.

Vid RIF-rådet den 4–5 mars planerar ordförandeskapet för en lägesrapport om rättsligt samarbete i kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

16. Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har EU:s medlemsstater vidtagit en rad åtgärder såväl nationellt som gemensamt på EU-nivå för att säkerställa ansvarsutkrävande för internationella brott som begås i samband med Rysslands aggression mot Ukraina.

På EU-nivå har bland annat diskuterats hur EU:s medlemsstater bäst kan stödja utredningar av krigsförbrytelser genom att skicka nationella experter till stöd för ukrainska utredningar och genom att ge ekonomiskt stöd eller skicka nationella experter till Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Från Sverige har finansiella bidrag till ICC lämnats om sju miljoner kronor. Därtill har Åklagarmyndigheten sekonderat tre åklagare och Polismyndigheten sex experter till ICC. Sverige bidrar även med expertis till EU:s rådgivande civila insats EUAM Ukraina vars mandat utökades i april 2022 för att ge stöd till ukrainska myndigheter som är involverade i utredning och lagföring av internationella brott. Sverige bidrar även med personal till EUMAM Ukraine (The EU Military Assistance Mission in support of Ukraine).

Under våren 2022 gavs Eurojust en ny uppgift att bevara, analysera och lagra bevisning avseende krigsförbrytelser som begås i till exempel Ukraina. Denna bevisning ska Eurojust göra tillgänglig för nationella och internationella rättsliga myndigheter, inklusive ICC. Förordningsändringen syftar till att stärka Eurojusts möjligheter att stödja medlemsstaternas arbete med att utreda och lagföra de som är ansvariga för krigsförbrytelser. Databasen som inrättats för denna uppgift har tagits i bruk (Core International Crimes Evidence Database – CISED). Arbetet pågår för att implementera analyskapaciteten i databasen.

I avvaktan på att en tribunal kan inrättas inför vilken den högsta ryska ledningen kan ställas till ansvar för aggressionsbrottet har en koordineringsmekanism som ska stödja utredningar och insamlingen av bevisning om det ryska aggressionsbrottet för framtida rättegångar inrättats. Denna mekanism kallas International Coordination Center for the Prosecution of the Crime of Aggression (ICPA) och har inrättats inom

ramen för Eurojusts befintliga mandat och är knutet till den gemensamma utredningsgrupp som Eurojust ger stöd till. Arbetet i ICPA inleddes i juli 2023.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet senast den 30 november 2023 och samråd med EU-nämnden den 1 december 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

17. Säkerställande av domstolsväsendets resiliens gentemot kriminella organisationer när det gäller rättsstatsprincipen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: En diskussion om rättstatsfrågor är en återkommande punkt på justitieministrarnas del av RIF-rådet. Denna gång ska diskussionen handla om hur rättssystemens motståndskraft mot otillbörlig påverkan från den organiserade brottsligheten kan säkerställas. Diskussionen avser beröra dels hot mot domare och åklagare, dels frågor om hur rättssystemen kan skyddas mot korruption och infiltration.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar möjligheten att dela erfarenheter som kan bidra till att stärka rättssystemens motståndskraft mot otillbörlig påverkan och därmed också rättssystemens oberoende. Regeringen står bakom ordförandeskapets ambition att hålla diskussionen om rättsstatsprincipen levande.

Regeringen är positiv till ordförandeskapets förslag om att en komparativ studie utförs av EU om hur det förhåller sig med hot mot domare och åklagare i medlemsländerna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

18. Slutsatser om kommissionens årliga rapport om tillämpningen av stadgan: effektivt rättsligt skydd och tillgång till rättslig prövning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande och diskussion

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna är rättsligt bindande som en del av primärrätten. Kommissionen antog 2020 en andra strategi för implementering av stadgan, och i enlighet med denna presenterar kommissionen årligen en tematisk rapport om läget för grundläggande rättigheter i unionen. Rådet har förbundit sig att svara på kommissionens rapport i form av rådsslutsatser.

Kommissionen presenterade i december 2023 en rapport om förhållandet mellan stadgan och effektivt rättsligt skydd och tillgång till rättslig prövning. Det belgiska ordförandeskapet har därför presenterat utkast till slutsatser som svar på rapporten. I utkastet lyfts den nära kopplingen mellan rätten till effektivt rättsligt skydd och tillgången till rättslig prövning å ena sidan och EU:s fördrag och rättighetsstadga å andra sidan. Vikten av att bygga upp, förvalta och vidareutveckla det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaternas rättssystem understryks. Medlemsstaterna, kommissionen och EU-myndigheter uppmanas att vidta åtgärder för att undanröja hinder för enskildas tillgång till rättvisa och tillgång till rättslig prövning. Det gäller till exempel informations- och utbildningsinsatser, fysisk och digital tillgänglighet respektive finansiella och kompetensfrämjande insatser från kommissionen. Svenska ståndpunkter reflekteras väl i det utkast som ligger på bordet, exempelvis i fråga om tillgänglighetsfrågor och behovet av att bedriva en effektiv verksamhet. Vid rådsmötet väntas även ett erfarenhetsutbyte med direktören för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) äga rum.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till slutsatser.

Regeringen välkomnar diskussionen och avser lyfta vikten av att säkerställa ett effektivt rättsligt skydd och tillgång till rättslig prövning i bred bemärkelse. Detta är viktiga beståndsdelar av rättsstatens principer och en integrerad del av skyddet för enskildas grundläggande.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Konstitutionsutskottet informerades skriftligen den 30 januari 2024.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

19. Övriga frågor: Förhandlingarna mellan EU och USA om ett avtal om elektroniska bevis

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Den 6 juni 2019 gav rådet kommissionen i uppgift att förhandla fram ett EU-gemensamt avtal med USA om tillgång till elektroniska bevis. Behovet av ett sådant avtal kunde konstateras under förhandlingar av den så kallade e-bevisförordningen (EU:s förordning 2023/1543 av den 12 juli 2023 om europeiska utlämnandeorder och europeiska bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden och för verkställighet av fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd till följd av straffrättsliga förfaranden). Det handlar bland annat om att det krävs en reglering av hur motstridiga skyldigheter som kan uppstå för tjänsteleverantörer med hänsyn till att de kan vara underkastade såväl EU-rättslig som tredjelands lag, främst amerikansk lag, ska hanteras.

Förhandlingarna med USA inleddes 2019. Med hänsyn till att förhandlingarna av e-bevisförordningen drog ut på tiden, pausades förhandlingarna med USA. Sedan förhandlingarna av förordningen kunde slutföras under våren 2023

återupptogs förhandlingarna med USA upp i mars 2023. Förhandlingarna går nu in i en ny fas där avtalets innehåll ska diskuteras mer i detalj och avtalstexter ska tas fram.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Informationen till justitieutskottet har skett vid ett flertal tillfällen, senast den 30 november 2023. Samråd har skett med EU-nämnden vid ett flertal tillfällen, senast den 13 oktober 2023 och 1 december 2024.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

I anslutning till rådets möte: Gemensamma Schengenkommittén

1. Det övergripande läget i Schengenområdet:
Schengenbarometern

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 3.

2. Förordningen om den europeiska gräns- och kustbevakningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 4.

3. Rådets genomförandebeslut om fastställande av en rekommendation om bästa praxis som fastställts under den tematiska utvärderingen av kampen mot olaglig narkotikahandel

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 5.

4. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 6.

5. Övriga frågor: Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 8.

6. Direktivet om minimiregler för att förhindra smuggling av migranter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 13.